

Helsesykepleiere kan snakke med barn om overgrep

Ann Karin Swang

Leder av Landsgruppen av helsesykepleiere

Kritikken mot filmen «Alle barn har rett til en trygg barndom» vitner ikke bare om artikkelforfatternes manglende forståelse for helsesykepleieres kompetanse og rolle. Den demonstrerer også mangel på innsikt i hvordan filmen brukes.

I et debattinnlegg i Psykologtidsskriftet går Heidi Wittrup Djup med flere til frontalangrep på Landsgruppen av Helsesykepleiere (LaH) og animasjonsfilmen «Alle barn har rett til en trygg barndom». De argumenterer med at filmer rettet mot barn om vold og seksuelle overgrep, kan skape omfattende vansker når de brukes ukritisk.

Kritikken vitner ikke bare om artikkelforfatternes manglende forståelse for helsesykepleieres kompetanse og rolle. Den demonstrerer også en manglende innsikt i hvordan animasjonsfilmen brukes som verktøy for å avdekke, avverge og forebygge vold og overgrep mot barn.

Filmen er en del av et sammenhengende undervisningsopplegg med et veiledningshefte bestående av to deler. En faglig utdypende del med definisjon av vold og ulike voldsformer, samt en hoveddel som blant annet fokuserer på viktige tema og problemstillinger knyttet til forarbeid, gjennomføring og etterarbeid av undervisningsopplegget. Wittrup Djup og medforfatterne har tilsynelatende bare fått med seg den ene av disse delene?

Refleksjonsspørsmål

I undervisningsopplegget følges tema fra filmen opp gjennom refleksjonsspørsmål og drøftinger. For eksempel snakker vi med barna om forskjeller mellom vanlig kroppslig berøring fra andre – slik som stell og helsehjelp og grenseoverskridende seksuell kontakt.

Filmen skal aldri brukes verken ukritisk eller alene. Den viktigste delen av undervisningen er refleksjonen og samtalen med barna i etterkant av filmen. Dersom Wittrup Djup hadde kontaktet LaH for å luften sine bekymringer, kunne vi beroliget henne med at opplegget er både faglig forankret og kvalitetssikret. Blant annet har en psykologspesialist sittet i arbeidsgruppen som har laget undervisningsopplegget. Undervisningsopplegget er kvalitetssikret gjennom blant annet Kripos, Statens barnehus Bodø, Krisesenteret i Salten, RVTS Nord, Foreldreutvalget for grunnopplæringen (FUG) og skolebarn/klasser på relevante klassetrinn. Disse har bistått fortløpende med tilbakemeldinger på manus og innhold. Barn har gitt tilbakemeldinger på forståelse av ord, begreper og animasjoner.

Vold og overgrep er en av de største utfordringene innenfor folkehelse i Norge. Norske myndigheter ønsker at forebygging av vold mot barn og vold i nære relasjoner skal være et satsningsområde, og en ny opptrappingsplan planlegges lansert oktober 2023.

Helsestasjonen og skolehelsetjenesten har gjennom faglige nasjonale retningslinjer fått et betydelig høyere krav om å forebygge, avverge og avdekke vold og overgrep mot barn og unge. Dette forutsetter endring av praksis. Redd Barna er tydelige i sine anbefalinger om hvordan man skal snakke med barn om disse temaene. Da de skulle gjennomføre prosjektet «#barn må vite», opplevde de at barn verken blir skremt eller redde av å høre om slike temaer. Forutsetningen var at temaet ble forklart av voksne barna kjenner på en forståelig måte, og at barna fikk støtte hjemme hvis de hadde spørsmål.

Barns beste

Helsesykepleiere jobber for barns beste, og er den yrkesgruppen som når hele barnebefolkningen. For å sikre en felles metode for å avdekke og forebygge vold og overgrep mot barn, har vi utviklet et opplegg som sikrer at alle barn i Norge får like muligheter til å lære om hva som er greit, og hva som ikke er det. Filmen «Alle barn har rett til en trygg barndom» er et viktig verktøy i dette arbeidet.

I innlegget går artikkelforfatterne langt i å anklage en hel faggruppe for å ikke bruke materialet med faglighet og klokskap.

Helsesykepleierehar kompetanse om vold og overgrep, og hvordan snakke med både barn og voksne om disse temaene. LaH legger vekt på opplæring, implementering og rom for faglige diskusjoner som bidrar til økt trygghet når det gjelder forebygging av vold og overgrep.

De fleste verktøy kan føre til skade dersom de ikke brukes riktig. Jeg kan berolige Wittrup Djup med at LaHs medlemmer er høyst kompetente spesialister som vet hvordan verktøy som dette skal håndteres.